

Derleme

Journal of Innovative Healthcare Practices (JOINIHP) 2(2), 88-95, 2021

Received: 23-Dec-2021 Accepted: 28-Dec-2021

SAKARYA UNIVERSITY
OF APPLIED SCIENCES

İLETİŞİM BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE YARATICI DRAMANIN KULLANIMI

Ahmet Buğra ERDEM ^{1*}

¹ Psikoloji, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Nişantaşı Üniversitesi, Türkiye

ÖZ

İnsanların birbirlerine farklı yöntemlerle hayatlarına ilişkin bilgileri, düşünceleri ve duyguları aktarmasına iletişim denir. İnsanın varlığını sürdürebilmesi için iletişime özellikle de kişilerarası iletişime ihtiyaç duyulmaktadır. Kişilerarası iletişimin en üst düzeyde olabilmesi için bireylerin iletişim becerilerini kazanmaları ve sürdürmeleri gereklidir. İletişim becerileri diğer insanlarla olan ilişkilerde kendini ifade etmeyi, sosyal ilişkilerin sürdürülmesini ve başkalarının hakkına saygı duymayı sağlar. İnsanlarla ve doğayla olan etkileşimi sağlayan kilit nokta kişilerin ve toplumların iletişim becerileridir. Dolayısıyla iletişim becerilerinin geliştirilmesi günümüzde önemli hale gelmektedir. İletişim becerilerinin gelişmesinde en etkili yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır. Yaratıcı drama, bireyin eleştirel düşünme, problem çözme, yaratıcı düşünme, etkili iletişim, kendi öz farkındalığını tanıma ve karar verme becerilerinin gelişmesini sağlar. Bütün bilgiler doğrultusunda bu derlemenin amacı, yaratıcı drama ve iletişim becerilerinin önemini vurgulamak ve ilgili literatür kapsamında iletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin rolünü açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: İletişim Becerileri, Drama, Yaratıcı Drama

USING CREATIVE DRAMA IN DEVELOPING COMMUNICATION SKILLS

ABSTRACT

Communication is the way people transfer information, thoughts and feelings about their lives to each other in different ways. Communication, especially interpersonal communication, is needed for human survival. In order for interpersonal communication to be at the highest level, individuals must acquire and maintain communication skills. Communication skills enable self-expression in relations with other people, maintaining social relations, and respecting the rights of others. The key point that provides interaction with people and nature is the communication skills of people and their societies. Therefore, the development of communication skills becomes important today. One of the most effective methods in the development of communication skills is creative drama. Creative drama enables the individual to develop critical thinking, problem solving, creative thinking, effective communication, self-awareness, and decision-making skills. In line with all this

* Corresponding Author's email: bugrae@sakarya.edu.tr

information, the aim of this review is to emphasize the importance of creative drama and communication skills and to bring them to light again.

Keywords: Communication Skills, Drama, Creative Drama

1 Giriş

İnsanlar yüzyıllar boyu gerçekleştirmiş oldukları iletişim desteğiyle kültür ve uygarlıkları günümüz düzeyine ulaştırmışlardır. İletişim, insanların birbirlerine ortamdaki nesnelere, olaylar, olgular, sözcükler yardımıyla hayatlarına ilişkin bilgileri, düşünceleri, duyguları aktarmasını sağlayan önemli bir süreçtir. Bu sürecin gerçekleşmesi ve kişilerarası etkileşimin oluşması için iletişim becerilerinin geliştirilmesi kilit bir etkidir. İletişim becerilerinin gelişmesinde en etkili yöntemlerden biri de yaratıcı dramadır. Yaratıcı drama, insanların birbiriyle, doğayla ya da başka nesnelere etkileşerek yaşadıkları durumları yansıtan eylemlerdir [1]. Bireyler yaratıcı drama methodunu kullanarak düşünceleri ve duygularını karşı tarafa etkili şekilde iletebilir. Dolayısıyla iletişim becerilerinin kazandırılmasında yaratıcı drama yöntemi kullanılabilir [1,2].

İLETİŞİMİN ÖNEMİ

İletişim, insanların birbirlerine ortamdaki nesnelere, olaylar, olgular, sözcükler yardımıyla hayatlarına ilişkin bilgileri, düşünceleri, duyguları aktarmasına verilen genel bir sözcüktür. Kısaca iletişim haber almayı ve vermeyi karşılıklı olarak yapılmasını içeren bir kavramdır. Bu tanımlara göre; insanın varlığını sürdürebilmesi için iletişim, özellikle kişilerarası iletişim, vazgeçilmez bir öğedir [3]. Kişilerarası iletişim, bir bireyden diğerine bilgilerin, duyguların ve düşüncelerin aktarılması sürecidir. Bu sürecin oluşabilmesi için amaç ve hedefler doğrultusunda iletişimin kurulmuş olması ve bu doğrultuda davranış değişikliklerinin oluşabilmesi gereklidir. Kişilerarası iletişim, kişinin benlik algısını, kendine olan saygısını ve güvenini fark edebilme yeteneğini kazandırır. Kişilerarası iletişimin oluşmasında için en önemli etmenin karşılıklı güven olduğu belirtilmektedir. Kişilerarası iletişim sayesinde toplumsal yaşam sürdürülmekte, ilişkiler kurulmakta, bilgiler ve anlamlar paylaşılmaktadır. Kişiler arası iletişim, kapsamı ve sürdürülüş şekli ne olursa olsun, kişiler arasında gerçekleşen etkileşimlerdir [4]. Bu nedenle kişiler arası iletişimin en etkin düzeyde olabilmesi için bireylerin iletişim becerilerini geliştirmeleri oldukça önemlidir.

İLETİŞİM BECERİLERİ

İletişim becerileri diğer insanlarla olan ilişkilerde kendini ifade etmeyi, sosyal ilişkilerin sürdürülmesini, başkalarının hakkına saygı duymayı sağlar. İnsanlarla ve doğayla olan etkileşimi sağlayan kilit nokta kişilerin ve toplumların iletişim becerileridir. Bu nedenle iletişim becerilerinin insanlara kazandırılması, toplumun refahını sürdürebilmek için çok önemli bir etkidir. Birey kendini etkin ifade ettiğinde etkili bir iletişim becerisi oluşturarak sağlıklı ilişkiler inşa eder [5]. İletişim becerilerinin gelişmesinde en etkili yöntemlerden biri yaratıcı dramadır

YARATICI DRAMA NEDİR?

Drama hazır bir metin olmadan sonuca değil sürece odaklanan çalışmalardır İnsanların birbiriyle, doğayla ya da başka nesnelere etkileşerek yaşadıkları durumları yansıtan eylemlerdir [3]. Diğer bir tanıma göre drama, katılımcıların kendi yaratıcı buluşları, özgün düşünceleri, anıları ve bilgilerine dayalı olarak oluşturdukları eylem ve doğaçlamalardır. Yaratıcı drama “oyun süreçlerindeki ve yaşam durumlarındaki dramatik alanların, uzmanlarca grup içi etkileşimler içinde yaratılması sürecidir” [6]. Yaratıcı drama katılımcılara duygusal bir rahatlama ve tehditsiz bir çevrede sosyal becerileri geliştirme fırsatı verir. Yaratıcı drama yöntemi bireyin kişiler arası ilişkileri için temel dinleme ve empati becerilerini geliştirmektedir [7]. Drama çalışmalarında katılımcılar iletişimin her türlü boyutunu

kullanarak ve etkinliklerini birbiri ile paylaşarak iletişim becerilerini olumlu yönde etkilerler. Drama sürecinin tamamında sözlü ve sözsüz iletişim bulunduğundan dolayı bireyler öncelikle kendi düşüncelerinin ve duygularını farkında olurlar. Katılımcılar farkındalıklarını geliştirerek kişiler arası ilişkileri kurmada ve sürdürmede daha etkin rol oynarlar [8].

YARATICI DRAMANIN AŞAMALARI VE YÖNTEMLERİ

Yaratıcı drama süreci belirli aşamalardan oluşur. Katılımcılar birbirleri ile etkileşim kurduktan sonra ilgili konuya yönelik doğaçlamalardan oluşan bir oyunu gerçekleştirmeye çalışırlar. Oyunu gerçekleştirdikten sonra katılımcılar bu süreçte yaşadıkları olayları, büründükleri ve hissettikleri kişilikleri yapılan canlandırmalar ve doğaçlamalar üzerinden tartışırlar. Özetle, oyuna yönelik bir ısınma aşamasının olması, daha sonra gerçekleştirecekleri konunun belirli bir çerçeve kapsamında canlandırılması ve en son olarak oyunun değerlendirilmesidir [2,3]. Yaratıcı dramanın gerçekleştirilme sürecinde birçok teknik kullanılabilir. Bu yöntemler Şekil 1’de verilmiştir [1,2].

Şekil 1. Yaratıcı Dramada Kullanılan Bazı Teknikler

YARATICI DRAMADA KULLANILAN BAZI TEKNİKLER

Doğaçlama: Önceden hiç belirlenmemiş veya çok az tasarlanmış, spontane, serbest bir biçimde gerçekleşir. Doğaçlamada doğallık ve içtenlik önemlidir, serbest ve bağımsız davranma yeteneği ve buna hazır olma durumudur. Doğaçlamanın konusu her şey olabilir, özgür bırakılmalı ve yaşamla bütünleştirilmelidir [1,2].

Rol Oynama: Rol, bir kimsenin gerçekleştirmek durumunda olduğu herhangi bir eylemde yapması gereken görev, gerçek olmayan davranıştır. Rol oynamak, canlandırma sürecinde birinin görevini üstlenmek; rol yapmak ise mecazi olarak içten davranmamaktır. Rol oynama, yaratıcı drama çalışmalarındaki katılımcıların “-miş gibi yapma” ve kendiliğindenlik (spontanite) süreçlerinde, doğal ve içten davranmalarını sağlayan önemli bir tekniktir. Katılımcıların gerçek dünya ile ilgili deneyimlerinin arttırılmasında ve insanlarla iletişim kurma becerisinin geliştirilmesinde etkilidir. Bir katılımcı için (çocuk, ergen, yetişkin) başkasının rolünü üstlenmek ve rolün gereğini yerine getirmek, onda açık ya da örtük olarak pek çok davranışın gelişmesini sağlar. Söz gelimi doğal ve içten bir canlandırma sürecinde beden dili ve sözel ifade becerileri geliştirilirken, aynı zamanda farklı bakış

açıların kazandırılması ve duyarlılığın sağlanması bu kazanımlardan bazılarını oluşturur [1,2].

Dramatizasyon: Yaratıcı dramanın metne dayalı olarak uygulanmasını içeren bir tekniktir. Dramatizasyonda konunun, metnin seçimi, rollerin dağıtımı eğitmen ya da öğretmen tarafından yapılır. Katılımcılar, öğretmen tarafından verilen rollere bağlı kalarak beden dili ya da sözel olarak canlandırmalar yapar, kendilerine verilen metindeki karakterleri canlandırırlar [1,2].

Pantomim (Sessiz-Sözsüz Canlandırma): Kelime ve sözcükler olmaksızın duyu ve düşüncelerin bedenle aktarılmasıdır. Katılımcılar pantomim yapan kişi veya kişilere odaklanması ve anlamaya çalışması önemlidir [1,2].

Sıcak Sandalye: Bu tekniğin daha çok psikodrama çalışmalarında kullanılması dolayısıyla çok dikkatli kullanılması özellikle vurgulanmaktadır. Bu 178 tekniğin uygulanmasında karakter ya da karakterler, diğer katılımcıların karşısına yüzü dönük olarak oturur. Karaktere, gruptakiler tarafından, o karakterin canlandığı rolün geçmişi, davranışları, değer yargıları, ilişkileri, güdeleri, istekleri vb. konular hakkında çeşitli sorular sorulur. Katılımcıların sorularını çeşitli mesleklerden kişileri canlandırarak sormaları da mümkündür. Katılımcılardan birinin sandalyeye oturarak bir role bürünmesi ve diğer katılımcılar sanki röportaj yapıyormuş gibi davranmasıdır. Diğer katılımcılar sandalyede oturana sorular yöneltir ve sandalyede oturan kişi ise bulunduğu rolle cevap verir. Bu süreçte karakter, kişilik ve roller anlaşılmalı/anlamlandırılmaya çalışılır [1,2].

Bilinç Koridoru: Katılımcıların karşılıklı olacak şekilde dizilmeleri istenir. Bu şekilde bir koridor oluşturulur. Bir karakter hayatında yaşadığı bir ikilem olduğunda bu koridorun içinden yavaş adımlarla geçer. Karakter koridordan geçerken, koridoru oluşturan her katılımcı bir düşünce veya duygu söyler. Katılımcılar karakterin vicdanının sesi olurlar. Bu koridorda her katılımcı farklı bir fikir sunabilir. Karakter koridorda ilerlerken seslerin şiddeti giderek yükselir. Bu sürecin sonunda karakterin ikilemde kaldığı konuda bir karara varmasına yardımcı olunmuş olur. Aynı zamanda problem karşısında farklı çözüm yolları ve bakış açıları da geliştirebilir [1,2].

Geriye Dönüş: Gerçekleştirilen drama oluşumunda zaman zaman geçmişle ilişki kurularak o anlara geri dönülür. Bu geriye dönüşler ana konuyu güçlendirmek için yapılır. Canlandırılan karakterin geçmişleriyle ilgili ve konuyla bağlantılı can alıcı noktalar ortaya koyulur [1,2].

Dedikodu Halkası: Drama çalışmaları içinde bulunan karakterlerin davranışlarının, etkinliğe katılan katılımcılar tarafından çeşitli söylenti ve dedikodu yapılarak çekiştirilmesi, eleştirilmesidir. Çember-halka biçiminde oluşturulan bir biçimde, yapılan dedikodular halkadan yayılarak ilerler ve daha da çarpıtılır, büyütülür, abartılır. Bu durumun; dramının ileri aşamaları için çelişkileri ve çeşitli gerginlikleri belirlemede faydalı bir teknik olarak kullanılabilir [1,2].

Rol Kartları: Bu kartlar, rolü gerçekleştirecek olan bireylerin, gerçekleştirecekleri rol için detaylı bilgiler içermektedir. Eğitmen için bu kartları dağıtmak zamanı iyi kullanmak için etkilidir. Aynı zamanda başka katılımcıların bu bilgilerini görmemelerini istiyorsa da bu kartları kullanabilir. Önemli olan noktalardan biri ortak olan rollerin bütün kartlarda aynı olmasıdır. Bu teknikten en iyi şekilde yararlanabilmek için katılımcıların doğaçlama becerilerine sahip olması beklenir. Rol kartları tekniğiyle beraber çalışma istenen sonuca ulaşabilir ya da ulaşmadığı gözlemlendiğinde drama lideri rolleri tekrar gözden geçirerek anlaşıldığından emin olur. Belli bölümler tekrar ele alınarak konunun genişletilmesi sağlanabilir [1,2].

Gerçek An: Katılımcıların odak noktası oluşturularak yaratmış ve tasarlamış olduğu bir son sahne anıdır. Katılımcılar bu son sahne için odak noktası yaratma zorunluluğu vardır [1,2].

Donuk İmge: Yaratıcı drama çalışmalarında “donuk imge” olarak bilinen teknik, grup üyelerinin bireysel olarak ya da küçük gruplarla, kendi bedenleriyle hareketsiz, sessiz, sözsüz görüntüler oluşturma ve yansıtma biçimidir. Uygulaması kolay ve etkili bir tekniktir. Bu görüntüler bir tablo, bir fotoğraf, bir heykel, bir ifade formu, bir duruş biçiminde olabilir. Bu teknikte birey ya da küçük gruplar, yaratıcı drama sırasında önemli bir durumun canlandırmasını donuk bir görüntü oluşturularak, başka bir deyişle

“hareketsiz” bir biçim vererek yaparlar. Ancak ses, hareket ve söz bu formda yer almaz. Tekniğin amacına ulaşması, birey ya da grupların bir imgeyi yansıtırken, izleyen diğer grubun bu imgeyi anlayacağı bir biçimde en iyi ifade biçimini bulmalarına bağlıdır. Oluşturulan imge, olabildiğince anlaşılır ve düşünce üretmeye uygun olmalıdır. İmge, düşsel olarak tasarlanan ve gerçekleşmesi özlem olarak duyumsanan şey, düştür [1,2].

Tüm Grupla Yapılan Doğaçlama (Drama): Bu türde drama çalışmalarına katılan bütün katılımcıların ve liderin de aynı anda çalışmanın içinde yer alması sağlanmaktadır. Katılımcıların tümü birden, oluşan bir durumla karşılaşmışlar gibi canlandırmada rol alırlar, ancak konuşma ve davranışları genel durumla ilgili olarak sınırlıdır. Böylece grup içinde yapılacak tartışmalarla, uygun jest ve mimikleri bulup simgesel canlandırmaların yapılabileceği, bu türden çalışmalara da takım oyunları, arkadaşlar arası tiyatro ve film çalışmaları yapma, değişik grupların nasıl davranması gerektiğine yönelik ortak simgesel düşüncelerin tümü gösterilmektedir. Böylece tüm katılımcıların etkinlikte yer almasıyla, izlenme kaygıları ortadan kalkmış, rahatça çalışabilme olanağı yaratılmış olmaktadır [1,2].

YARATICI DRAMANIN İLETİŞİM BECERİLERİNDE KULLANIMI

İletişim, öğrenme ve öğretme süreçlerinde gerçekleştirilen tüm etkinlikleri kapsamaktadır. Yaratıcı drama çalışmalarında da amaçlanan, liderin, önceden belirlenip planlanan konularla ilgili yapılan çalışmalarda katılımcılara, yaşantılara dayalı kalıcı olabilecek davranış değişikliklerine rehberlik etmek ve öngörülen bir davranışı geliştirmektir. Bu durum, iletişimin amacıyla da örtüşmektedir. Yaratıcı drama “yaşamı oynama ve uygulama” aracıdır. Bu yöntem katılımcılara başka insanların başına gelen olayları anlamayı ve deneyimlemeyi olanaklı kılar. [2,3] Bu bağlamda iletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın kullanılabilmesi düşünülmektedir. Yaratıcı drama yönteminin diğer öğretim yöntemlerine göre en önemli farkı, bireyi-öğrenciyi merkeze alması ve etkileşimli bir katılım yaratarak, “yaşayarak ve haz alarak öğrenme ve öğretmeyi” sağlamasıdır. Yaratıcı dramanın öğretim yöntemi olarak kullanılmasıyla öğrenci edilgen bir konumdan çıkarak etkin-aktif bir konuma gelmektedir. Ayrıca bu yöntemde kullanılan uygulamalarla farkındalık yaratarak bireyin duyarlılığı artırılmakta, özgünlüğü ve yaratıcılığını ortaya çıkarabileceği bir ortam oluşturulmaktadır. İletişim becerilerinin topluma kazandırılması kadar geliştirilmesi de gereklidir. İletişim becerilerinin gelişmesinde en etkili yöntemlerden birinin yaratıcı drama olduğu söylenebilir [8]. Bireyin eleştirel düşünme, problem çözme, empati, yaratıcı düşünme, etkili iletişim, kendi öz farkındalığını tanıma ve karar verme becerilerinin gelişmesi yaratıcı dramanın temel amaçlarındandır. Literatürde yaratıcı drama yönteminin kullanımında bireylerin iletişim becerileri geliştiği gözlemlenmektedir [1,9]. Yapılan araştırmalar, eğitimin her alanında yaratıcı drama çalışmalarının öğrencilerin iletişim ve problem çözme becerisini geliştirmesine, yaratıcılığını geliştirmesine yardımcı olduğu göstermektedir [10,11,12,13,14].

YARATICI DRAMA VE İLETİŞİM İLE İLGİLİ YAPILAN BAZI ÇALIŞMA SONUÇLARI

Yaratıcı drama ve iletişim ile ilgili yapılan çalışma sonuçları Tablo 1’de özetlenmiştir.

Tablo 1. Yaratıcı Drama ve İletişim ile ilgili Literatür Sonuçları

Araştırma Yazarı - Yılı	Araştırma Yöntemi	Sonuç
Akoğuz M. 2002 [10]	Ön test-son test yarı deneysel (n=35)	Araştırmada yaratıcı drama yönteminin, öğrencilerin iletişim becerilerini geliştirmede etkili olduğu belirlenmiştir.
Arslan ve ark.. 2010 [11]	Ön test-son test kontrol gruplu deneme modeli (n=48)	Araştırma sonucunda yaratıcı drama yöntemi ile verilen iletişim becerileri eğitiminin öğrencilerin iletişim becerileri puanlarını yükselttiği saptanmıştır.

Ormancı Ü., Şaşmaz Ören F. 2010 ^[15]	Nitel çalışma (n=58)	Elde edilen sonuçlara göre, yaratıcı drama dersi, adayların iletişim becerilerini, yaratıcılıklarını, empati becerilerini olumlu yönde etkilemiştir.
Onur Ö. 2016 ^[16]	Ön test son test kontrol gruplu deneysel desen (n=32)	Bu araştırmadan elde edilen bulgular yaratıcı drama çalışmalarının annelerin iletişim becerilerine olumlu yönde etki ettiğini göstermiştir.
Çiftçi E., Altınova H.H. 2017 ^[17]	Ön test-son test yarı deneysel (n=54)	Araştırma sonuçlarına göre deney grubunda yer alan öğrencilerin iletişim becerileri ön test-son test puanları arasında son-test puanları lehine anlamlı bir artış görülmüşken, kontrol grubunda bir değişim gözlenmemiştir.
Dereli E. 2018 ^[13]	Ön test-son test yarı deneysel (n=119)	Araştırmada yaratıcı drama temelli kişilerarası ilişkiler eğitim programına katılan üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinde artma görülmüştür.
Kılıçarslan M. K., Yayla A. 2018 ^[18]	Karma yöntem Nicel boyutu: Ön test-son test yarı deneysel (n=68)	Araştırmada yaratıcı drama yönteminin, öğretmen adaylarının iletişim becerilerini geliştirmede, geleneksel yöntemlere göre daha etkili ve kalıcı olduğu belirlenmiştir. Yaratıcı drama uygulamaları kendini daha rahat ifade edebilme, iletişim kurma, gruba uyum sağlama ve empati kurma yönünde bireylere katkı sağlamıştır.
Yeler M. 2018 ^[19]	Kontrol grupsuz deneysel araştırma deseni (n=54)	Çalışma sonunda öğrencilerin iletişim konusunda farkındalık kazandıkları, iletişim çatışmalarını nasıl çözeceklerini öğrendikleri; kendine güven duyma, kendini tanıma ve ifade etme gibi kişisel konularda gelişim gösterdikleri gözlenmiştir.
Molu ve ark. 2019 ^[20]	Tek gruplu tekrarlanan ölçümlerden oluşan müdahale araştırması (n=74)	Yapılan yaratıcı drama eğitimi sonucunda öğrencilerin iletişim becerileri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir.
Dere Z. 2019 ^[12]	Ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen (n= 52)	Yapılan araştırmada sonucunda deney grubundaki öğrencilerin iletişim becerilerin arttığı saptanmıştır.

Yukarıda verilen sınırlı araştırmalardan elde edilen bulgular, uygulamalı yöntem olan yaratıcı dramanın, kişisel ve mesleki gelişimin önemli boyutu olan iletişim becerilerinde önemli rol oynadığı görülmektedir. Ancak bu konuda dikkat çeken bir nokta ise iletişimin geliştirilmesinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik daha fazla araştırma yapılmasına ihtiyaç olduğudur. Özellikle bu alanda yapılacak girişimsel müdahale çalışmalarının yapılması, yaratıcı drama yönteminin etkisini daha net ortaya koyması bakımından oldukça önemlidir.

SONUÇ

İletişim becerilerinin insanlara kazandırılması, toplumun refahını sürdürebilmek için çok önemli bir etkidir. Birey kendini etkin ifade ettiğinde etkili bir iletişim becerisi oluşturarak sağlıklı ilişkiler inşa eder. İletişim becerilerinin gelişmesinde en etkili yöntemlerden biri yaratıcı dramadır: Görüldüğü üzere yaratıcı drama yöntemi iletişim becerilerini geliştirmede daha çok eğitim alanlarında kullanılmaktadır. Hızlı sosyal ve teknolojik gelişmelerin yaşandığı günümüzde iletişim teknolojileri; insanları birbirlerine yakınlaştırmaktan çok, yalnızlığa itmekte, kişilerarası iletişimi gelişen teknolojik araçlar aracılığıyla yapmaya adeta mecbur bırakmaktadır. Bu durumun kişilerin sağlıklı iletişim kuramamaları sonucundan kaynaklanan birçok sorunları da beraberinde getirdiği görülmektedir. Böylece günümüzde teknolojinin kullanımı ile iletişim becerilerinin ve bireyler arasındaki etkileşimin azaldığını söylemek mümkündür. Dolayısıyla, yaratıcı dramanın farklı tekniklerle birleştirilerek empati gelişimi, kendini tanıma ve keşfetme gibi yararları göz önünde bulundurularak, iletişim becerilerin geliştirilmesinde kullanılması önemli görünmektedir. Bu doğrultuda, drama dersi ve uygulamaları seçmeli dersler, çeşitli kurslar, öğrenci kulüp ve topluluklarının etkinlikleri yoluyla öğrencilerin kişisel gelişimi için kullanılabilir.

Özellikle ilköğretim programları içerisinde iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik bir öğretim yöntemi olarak yaratıcı dramadan yararlanılabilir.

KAYNAKLAR

- [1] Adıgüzel, H. Ö. (2013). Eğitimde yaratıcı drama. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık 6-32.
- [2] Adıgüzel, Ö. (2010). Eğitimde Yaratıcı Drama. Ankara: Naturel Yayıncılık. 7-45.
- [3] Oğuz, A. (2015). Drama. T. Erdoğan (Ed.), Okul öncesinden ilköğretime kuramdan uygulamaya drama 3. Baskı. Ankara: Eğiten Kitap. 4-20.
- [4] Dökmen, Ü. (2015). "Sanatta ve Günlük Yaşamda İletişim Çatışmaları ve Empati", İstanbul: Remzi Kitapevi.
- [5] Akkaya, M. A. (2018). Önce insan, önce iletişim: Bilgi ve belge yöneticileri için halkla ilişkiler. Türk Kütüphaneciliği, 32(1), 59-61
- [6] San, İ. (2002). Yaratıcı Drama. Ankara: Naturel Yayıncılık. 5-25.
- [7] Taylor, P. And Warner, C. (2006). "Structure And Spontaneity: The Process Drama of Cecily O'Neill", London: TrenthamBooks
- [8] Kuşdemir, Y. (2016). Dramaya Genel Bakış İlkokulda Drama Uygulamaları. Ankara: Vize Yayıncılık. 20-25.
- [9] Üstündağ, T. (2007). İletişim sürecinde yaratıcı drama. Aslan, Naci (Ed.), Dramaya çok yönlü bakış, Ankara: Oluşum Yayınlar. 29-35.
- [10] Akoğuz M. (2002). İletişim becerilerinin geliştirilmesinde yaratıcı dramanın etkisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- [11] Arslan, E., Erbay, F., & Saygin, Y. (2010). Yaratıcı drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin çocuk gelişimi ve eğitimi bölümü öğrencilerinin iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (23), 1-8.
- [12] Dere, Z. (2019). Dramanın öğretmen adaylarının iletişim becerilerine etkisinin incelenmesi. Başkent University Journal of Education, 6(1), 59- 67.
- [13] Dereli, E. (2018). Yaratıcı drama eğitimi ve yaratıcı drama temelli kişilerarası ilişkiler eğitim programının öğretmen adaylarının iletişim ve sosyal problem çözme becerilerine etkisinin incelenmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 20(3), 95- 119.
- [14] Kara, Y. ve Çam, F. (2007). Yaratıcı Drama Yönteminin Bazı Sosyal Becerilerinin Kazandırılmasına Etkisi. Hacetepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 32, 145-155
- [15] Ormancı, Ü. & Şaşmaz Ö. F., (2010). Dramanın ilköğretimde kullanılabilirliğine yönelik sınıf öğretmeni adaylarının görüşleri: Demirci Eğitim Fakültesi örneği. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 43(1), 165-191.
- [16] Onur Ö. (2016). Yaratıcı dramada forum tiyatro tekniği kullanılmasının annelerin iletişim becerilerinin geliştirilmesine etkisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- [17] Altınova, H. H., & Çiftçi, E. G. (2013). Yaratıcı dramanın kendini tanıma düzeyine etkisi. Yaratıcı

Drama Dergisi, 8(15), 28-47.

[18] Kılıçaslan, M. K., & Yayla, A. (2018). Yaratıcı drama yönteminin öğretmen adaylarının iletişim Becerilerine Etkisi. Ulusal Eğitim Akademisi Dergisi, 2(2), 1-13.

[19] Yeler, M. (2018). İnsan ilişkileri ve iletişim dersinde yaratıcı drama uygulamalarını etkisine ilişkin öğrenci görüşleri. Yaratıcı Drama Dergisi, 13(2), 213-236.

[20] Molu, N.G., Ceylan, B., & Özcan, F. Y. (2019). Drama ile bütünleştirilmiş iletişim becerileri eğitiminin hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerileri, öz-yeterlik ve empatik eğilim düzeylerine etkisi. Genel Sağlık Bilimleri Dergisi, 1(1), 13-26.

© 2020 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).